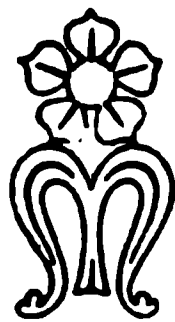

SV. CYPRIÁN

O MODLITBĚ PÁNĚ

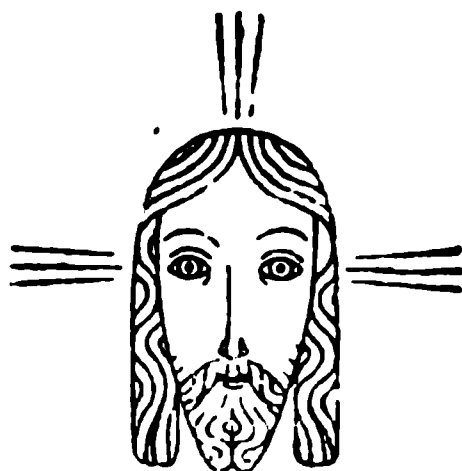
Marie Rosa Junová v Tasově

SV. CYPRIÁN

O MODLITBĚ PÁNĚ

Přeložil P. Tadeáš Šťastný OFM

1948

MARIE ROSA JUNOVÁ V TASOVÉ

*Napomínám vaši lásku a důtklivě vybízím,
abyste pozorně četli knihu blaženého Cypriána,
kterou napsal o modlitbě Páně a pokud vás
bude Pán podporovat, ji pochopili a si zapamatovali.*

Svatý Augustin.¹

1 EVANGELICKÉ PŘÍKAZY, NEJMILEJŠÍ *Vznešenost evangelických příkazů*
bratři, nejsou nic jiného než božská poučení, základy k vybudování naděje, sloupy k utužení víry, pokrmy pro výživu srdce, kormidla, jež řídí plavbu, prostředky k obdržení spásy, jež tím, že poučují učelivé mysli věřících na zemi, přivádějí k nebeským královstvím.

Bůh chtěl, aby mnohé bylo řečeno i skrze proroky, jeho služebníky, a aby to bylo také slyšeno; ale oč je větší, co praví Syn, o čem Boží Slovo, jež bylo v prorocích, svědčí vlastním hlasem! On nepřikazuje již, aby byla připravena Přicházejícímu cesta,¹ avšak sám přichází a otvírá a ukazuje nám cestu, abychom, kteří jsme byli dříve lhostejní a slepí, tápající v temnotách smrti, osvětlení světlem milosti drželi se cesty života, na níž nám je vůdcem a velitelem Pán.

2 Kterýž mezi ostatními svými spasitelnými pokyny a božskými příkazy, jimiž se svému lidu stará o spásu, dal sám také vzor, jak se modlit, sám upozornil a poučil, oč máme prosit. Ten, který učinil, že žijeme, naučil také se modlit, a to tou laskavostí, kterou ráčil dát a udělit i ostatní věci, abychom byli snadněji vyslyšeni, přednášíme-li u Otce prosbu a modlitbu, které naučil Syn. *Ten, který dal život, naučil i modlitbě*
Již dříve prohlásil, že přichází hodina, kdy se praví ctitelé budou klanět Otci v duchu a v pravdě,¹ a

tež vyplnil, co předem slíbil, abychom se podle jeho upozornění také opravdově a duchovně kla-
něli, kteří jsme z jeho posvěcení přijali Ducha a
pravdu. Která totiž modlitba může být více du-
chovní, než jaká nám byla dána od Krista, od ně-
hož nám byl seslán i Duch svatý? Která modlitba
je před Otcem více opravdová, než jaká byla pro-
nesena z úst Syna, jenž jest Pravda?² Proto jinak
se modlit, než naučil, není toliko nevědomostí, ale
i vinou, ježto se vyjádřil a řekl: „Odvrhujete při-
kázání Boží, abyste prosadili svoje podání.“³

*Jak účinná
je modlitba
Páně u Otce*

3 Modleme se tedy, nejmilejší bratři, jak naučil
Bůh, Učitel. Přijemnou a milou modlitbou jest žá-
dat Boha něčím z jeho, vystoupit k jeho sluchu
Kristovou modlitbou. Necht' pozná Otec slova své-
ho Syna, kdykoli činíme prosbu! Ten, který bydlí
uvnitř v hrudi,¹ necht' je sám i v hlase! A poněvadž
právě jeho máme u Otce jako obhájce za své hříchy,²
kdykoli my hříšní prosíme za svá provinění, pro-
nášejme slova svého Obhájce. Neboť když říká, že
nám dá, cokoli budeme žádat od Otce ve jménu
jeho,³ oč účinněji si vymůžeme, zač prosíme ve jmé-
nu Kristově, budeme-li žádat jeho modlitbou!

*S jakou úctou
a kázni má
být Bůh
prošen*

4 Ti pak, kteří se modlí, ať mluví a prosí s u-
kázněností, s klidným a uctivým chováním. Uvaž-
me, že stojíme před Božím zrakem. Je nutno za-
líbit se božskému zraku i držením těla i způsob-

ným hlasem. Neboť jako lidé nestoudní s náramným křikem povykují, tak naopak se sluší na počestného modlit se skromnými prosbami. Nadto Pán svým příkazem nás vybídl modlit se v ústraní na místech skrytých a odlehlých, v samotných pokojích;¹ což více souhlasí s vírou, abychom věděli, že Bůh je přítomen všude, všechny že slyší a vidí a plností své velebnosti proniká též na místa zastrčená a skrytá, jak je psáno: „Já jsem Bůh zblízka a ne Bůh zdaleka. Zda se může člověk skrýt ve skrýších a já ho neuvidím? Zdali já nenaplňuji nebe i zemi?“² A opět: „Na každém místě oči Boží pozorují dobré i zlé.“³

A když se s bratřími scházíme dohromady a s Božím veleknězem slavíme božské oběti,⁴ máme být pamětlivi slušnosti a ukázněnosti: nerozvívat daleko široko své modlitby neuspořádanými hlasy, a žádost, jež má být Bohu svěčena skromně, stále hlučnou povídavostí nepřetřásat, poněvadž Bůh je posluchačem ne hlasu, ale srdce. A není třeba upomínat pokřiky toho, který vidí myšlení lidí, jak Pán potvrzuje a praví: „Proč smýšlíte zlé věci v srdcích svých?“⁵ A na jiném místě: „A poznají všechny křesťanské obce, že já jsem Ten, jenž prozkoumává ledví a srdce.“⁶

5 Toho v První knize královské dbá a zachovává Anna, zobrazující Církev. Kteráž prosila Pána *Příklad Anny*

ne hlučným požadováním, nýbrž tiše a skromně ve skrytých hlubinách srdce. Mluvila utajenou prosbou, ale zjevnou vírou. Mluvila ne hlasem, nýbrž srdcem, poněvadž věděla, že tak Bůh vyslýchá. A dosáhla, oč prosila, poněvadž žádala s vírou. Dosvědčuje to božské Písmo, jež praví: „Mluvila v srdci svém. A její rty se pohybovaly a hlasu jejího nebylo slyšeti; i vyslyšel ji Bůh.“¹

Rovněž čteme v Žalmech: „Hovořte v srdcích a na ložích svých, a plačte.“² Také skrze Jeremiáše dodává a učí totéž Duch svatý, pravě: „V rozumném smýšlení sluší se klaněti tobě, Bože.“³

*Máme se
modlit
pokorně*

6 Kdo se však klaní, nejmilejší bratři, ať neztratí z paměti to, jak se v chrámě s farizejem modlil publikán. Ten nepozvedl nestoudně k nebi oči a neroztáhl křiklavě ruce, avšak bije se v prsa a zároveň vyznáváje uvnitř zavřeně hříchů, s ponížením se dožadoval pomoci božského slitování. A poněvadž se farizeus líbil sobě, spíše si zasloužil být posvěcen ten, jenž takto prosil; který naději ve spásu neskládal ve spoléhání na svoji nevinost – vždyť nevinným není nikdo – nýbrž vyznav hříchů, modlil se pokorně. I vyslyšel prosícího ten, který odpouští poníženým. Což uvádí Pán ve svém evangeliu a praví: „Dva lidé vstoupili do chrámu se modlit, jeden farizeus a druhý publikán. Farizeus, když se postavil, takto se u

sebe modlil: „Bože, díky tobě vzdávám, že nejsem jako ostatní lidé, nespravedliví, lupiči, cizoložníci, jako i tenhle celník. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všeho, cokoli je mým majetkem.“ Avšak celník stál zdaleka a ani oči nechtěl pozdvihnout k nebi, ale bil se v prsa svá říkaje: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ Pravím vám: Tento odešel do domu svého spíše ospravedlněn než onen farizej. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“¹

7 Když jsme toto poznali z božského čtení, nej-
milejší bratři, a když jsme zvěděli, jak máme k
modlitbě přistupovat, poznejme též, co se máme
modlit. „Tak,“ praví, „se modlete: Otče náš, jenž
*jsi na nebesích, posvět se jméno tvé. Přijď království
tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb
naš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny,
jakož i my odpouštíme svým vinníkům. A neuveď nás
v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.*“¹

*Co se máme
modlit*

8 Učitel pokoje a původce jednoty především
nechtěl, aby se modlitba konala jednotlivě a pro
svou osobu, aby když se někdo modlí, neprosil
toliko za sebe. Neříkáme totiž: Otče můj, jenž jsi
na nebesích, ani: Chléb můj dej mi dnes. A ne-
žádá jedenkaždý, aby toliko jemu byla odpuštěna
vina, anebo neprosí jenom za sebe, aby nebyl uve-
den do pokušení a zbaven od zlého. Máme ve-

*Naše modlitba
bude veřejná
a společná*

řejnou a společnou modlitbu, a když se modlíme, ne za jednoho, nýbrž za všechen lid se modlíme, poněvadž veškeren lid tvoříme jednotu. Bůh, původce pokoje a svornosti, jenž učil jednotě, chtěl, aby se tak modlil jeden za všechny, jako sám v jednom (těle) nosil všechny.

Tento zákon modlitby zachovali tři jinoši, uzavření v ohnivě výhni, shodní v prosbě a svorní souhlasem ducha. Dokazuje to spolehlivost božského Písma. A zatím co poučuje, jakým způsobem se tito modlili, dává příklad, jež máme při modlitbě napodobovat, abychom takovými mohli být. „Tehdy oni tři,“ praví, „jakoby z jedněch úst pěli chvalozpěv a velebili Pána.“¹ Mluvili jako z jedněch úst, – a ještě je Kristus nenaučil modliti se. A z toho důvodu byla jejich prosba mocná a účinná, neboť mírumilovná, prostá a duchovní modlitba si získávala Pána.

Shledáváme, že se tak modlili i apoštolové s učedníky po nanebevstoupení Páně. „Trvali všichni,“ praví se, „jednomyslně na modlitbě s ženami a Marií, která byla matkou Ježíšovou, a s jeho bratřími.“² Setrvali v modlitbě jednomyslně, dávajíce najevo zároveň i vytrvalost i svornost své modlitby. Vždyť Bůh, který činí, že v domě přebývají svorní,³ nepřipouští do božského a věčného přístytku leč ty, u nichž je modlitba svorná.

9 Jaká to však jsou, nejmilejší bratři, tajemství modlitby Páně, jak mnohá, jak veliká, v krátkou řeč shrnutá, ale bohatá duchovní silou, že nebylo vynecháno zcela nic, co by v našich prosbách a modlitbách nebylo obsaženo v krátkém souhrnu nebeské nauky! Tak, pravil, se modlete: *Otče náš, jenž jsi na nebesích*. Člověk nový, znovu zrozený a svému Bohu skrze jeho milost vrácený na prvním místě praví: *Otče!* poněvadž již začal být synem. „Do svého vlastního přišel,“ řekl, „a svoji ho nepřijali. Kdokoli však ho přijali, dal jim moc, aby se stali dětmi Božími, těm (totiž), kteří věří v jeho jméno.“¹ Kdo tedy uvěřil v jeho jméno a stal se Božím synem, tím má začít, aby i vzdal díky i vyznal, že je synem Božím; aby když udává, že má v nebi za Otce Boha, také si připomněl, že se hned mezi prvními slovy svého zrození² odřekl pozemského a tělesného otce a že začal znát a mít jediného Otce, jenž jest na nebesích, jakož je psáno: „Kteří řeknou otci a matce: Neznám tě! a nepoznali své syny, ti střežili tvoje přikázání a zachovali tvůj zákon.“³ Rovněž Pán ve svém evangeliu nařídil, abychom si nenazývali otcem na zemi nikoho, poněvadž totiž máme jednoho Otce, jenž jest v nebesích.⁴ A učedníkovi, který učinil zmínku o zemřelém otci, odpověděl: „Nech, ať mrtví pochovávají své mrtvé.“⁵ Řekl totiž před tím, že jeho otec je mrtvý, ač Otec věřících je živý.

*Říkáme: Otče,
ješto jsme
začali být
syny*

*Bůh je Otcem
těch, kteří věří
a kteří se skrze
něho znovu
narodili*

10 A nejenom toho, nejmilejší bratři, máme si všimnout a o tom přemýšlet, že oslovujeme Otce, jenž je v nebesích, ale připojujeme a pravíme: *Otče náš*, to jest těch, kteří věří. Těch, kteří skrze něho posvěceni a zrozením duchovní milosti obnoveni začali být Božími syny.

Tento výrok také kárá a tepe židy, kteří Kristem, skrze proroky jim oznámeným a k nim nejdříve poslaným, nejenom nevěrně pohrdli, ale i krutě ho zavraždili. Ti již nemohou Boha nazývat Otcem, poněvadž Pán je zahanbuje a ze lži usvědčuje: „Vy jste se narodili z otce ďábla a chcete vykonávati choutky svého otce. Onen totiž byl vrahem od počátku a nestál v pravdě, neboť pravda v něm není.“¹ A skrze Izajáše proroka Bůh volá rozhořčený: „Syny jsem zplodil a povýšil, oni však mnou pohrdli. Poznal býk svého majitele, a osel jesle svého pána. Izrael však mne nepoznal a můj národ mne nepochopil. Běda, národe hříšný, lide plný hříchů, plemeno nešlechtné, synové zločinní! Opustili jste Pána a ke hněvu jste popudili toho Svatého Izraelova.“²

K jejich zahanbení my křesťané, kdykoli se modlíme, říkáme: *Otče náš*, neboť našim začal být a přestal být židů, kteří ho opustili. Hříšný lid nemůže být synem, ale kterým se dostává odpuštění hříchů, těm se dává název synů a těm se slibuje věčnost,

jak praví sám Pán: „Každý, kdo činí hřích, jest otrokem hříchu. Otrok pak nezůstává v domě na věky, avšak syn zůstává na věky.“⁸

11 Jak veliká je však laskavost Pána, jak hojná jeho přízeň a dobrota k nám, který chtěl, abychom tak slavně konali modlitbu v přítomnosti Boží, že smíme jmenovat Boha Otcem, a jako je Kristus Božím Synem, že se tak i my smíme nazývat Božími syny! Toho jména by se nikdo z nás neodvážil v modlitbě dotknout, kdyby On sám nám nebyl dovolil tak se modlit.

*Je-li Bůh
Otcem, máme
žít jako synové*

Máme proto pamatovat, nejmilejší bratři, že kdykoli zveme Boha Otcem, máme jakožto Boží synové jednat, aby jako nám se líbí, že Bůh je naším Otcem, i On měl zálibení v nás. Žijme jako chrámy Boží, aby bylo zřejmo, že v nás přebývá Bůh.¹ Necht není náš čin odrodilý od Ducha, abychom nemyslili a nečinili leč věci duchovní a nebeské, kteří jsme začali být nebeští a duchovní.² Vždyť i sám Pán řekl: „Ty, kteří mne oslavují, oslavím, a kdo mnou pohrdá, bude jím pohrdnuto.“³ Také blažený Apoštol položil ve své epistole: „Nejste svoji, vždyť jste vykoupeni cenou velikou. Oslavujte a noste Boha ve svém těle.“⁴

12 Po tomto pravíme: *Posvět se jméno tvé.* Ne že bychom přáli Bohu, aby byl posvěcen našimi modlitbami, ale že žádáme od něho, aby se jeho

*Modlíme se,
aby v nás
posvěcení trvalo*

jméno posvětilo v nás. Ostatně od koho je posvěcován Bůh, který sám posvěcuje? Ale poněvadž sám řekl: „Svatí buďte, protože i já jsem Svatý“,¹ o to žádáme a prosíme, abychom setrvali v tom, čím jsme začali být, když jsme byli ve křtu posvěceni. A toho se denně doprošujeme. Jest nám totiž třeba každodenního posvěcování, abychom očistili svoje přestupky neustálým posvěcováním, poněvadž denně klesáme.

Jaké však je posvěcení, jež nám je z Boží milosti udělováno, hlásá Apoštol pravě: „Ani smilníci, ani otroci model, ani cizoložníci, ani změkčilí, ani ti, kteří smilní se stejným pohlavím, ani zloději, ani lstiví, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči neobdrží království Božího. A toto jste sice byli, ale byli jste obmyti, ale byli jste ospravedlněni, ale byli jste posvěceni ve jménu našeho Pána Ježíše Krista a v Duchu našeho Boha.“²

Praví, že jsme byli posvěceni ve jménu Pána Ježíše Krista a v Duchu našeho Boha. Prosíme, aby toto posvěcení v nás trvalo. A poněvadž Pán a náš Soudce hrozí od něho uzdravenému a oživenému, aby již nehřešil, aby se mu nestalo něco horšího,³ za to se nepřetržitě modlíme, toho se ve dne v noci dožadujeme, aby posvěcení a oživení, jež je čerpáno z Boží milosti, bylo jeho ochranou zachováno.

13 V modlitbě následuje: *Přijď království tvé.* Prosíme, aby také Boží království se nám přiblížilo, jako žádáme, aby i jeho jméno bylo v nás posvěceno. Neboť kdy Bůh nekraluje, anebo kdy u něho začíná, co vždy i bylo i být nepřestane? Prosíme, aby přišlo naše království, od Boha nám zaslíbené, získané Kristovou krví a utrpením, abychom příště pod Kristovou vládou kralovali, kteří jsme dříve na světě sloužili, jak sám slibuje a říká: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které vám bylo připraveno na počátku světa.“¹ Může však, nejmilejší bratři, i sám Kristus být královstvím Božím. Toužíme denně, aby přišel. Žádáme, aby se nám brzo ukázal jeho příchod. Poněvadž totiž on je naším vzkříšením – vždyť v něm vstaneme² – tak i královstvím Božím může být právě on rozuměn, neboť v něm máme kralovat. Dobře pak prosíme o království Boží, to jest království nebeské, poněvadž je i pozemské království. Ale kdo se již odřekl světa, jest větším než jeho pocty i království. A proto kdo se zasvěcuje Bohu a Kristu, ne po pozemských, ale po nebeských královstvích dychtí. Jest však třeba nepřetržité modlitby a prosby, abychom nevypadli z nebeského království, jako vypadli židé, jimž bylo zaslíbeno dříve podle prohlášení a dosvědčení Pána: „Mnozí,” praví, „přijdou od východu a od západu

*Prosíme, aby
přišlo naše
království,
znovu nám od
Boha slíbené*

a zasednou s Abrahamem a Izákem a Jakobem v království nebeském. Synové však království budou vypuzeni do temnot zevnějších. Tam bude pláč a skřípot zubů."⁸

Ukazuje, že před tím byli židé synové království, dokud také zůstávali být syny Božími. Jakmile potom od nich odstoupilo otcovské jméno, odstoupilo i království. A proto my křesťané, kteří jsme začali v modlitbě zvat Boha Otcem, prosíme, aby k nám přišlo též království Boží.

*Modlíme se,
aby se v nás
stala Boží vůle*

14 Přidáváme ještě a pravíme: *Bud' vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.* Ne aby Bůh učinil, co chce, nýbrž abychom my mohli učinit, co chce Bůh. Neboť kdo Bohu překáží, aby nevykonal, co chce? Ale protože nám je překáženo ďáblem, aby náš duch a čin nebyl nade všechno poslušný Boha, modlíme se a žádáme, aby se v nás stala vůle Boží. Aby se v nás stala, jest třeba Boží vůle, to jest jeho síly a ochrany; vždyť nikdo není silný svými silami, ale Boží laskavostí a milosrdenstvím jest bezpečný.

Konečně i Pán, ukazuje slabost člověka, jehož nosil, opakoval: „Otče, může-li se státi, ať odejde ode mne tento kalich.“ A dává příklad svým učedníkům, aby činili vůli Boží, nikoli svou, připojil pravě: „Avšak ne, co já chci, ale co ty.“¹ A na jiném místě říká: „Nesestoupil jsem s nebe,

abych činil svou vůli, nýbrž vůli toho, který mne poslal."² Jestliže tedy Syn poslouchal, aby konal vůli Otcovu, čím spíše má poslouchat služebník, aby konal vůli Pánovu! K plnění vůle Boží povzbuzuje a poučuje též Jan ve svém listě, když praví: „Nemilujte světa, ani toho, co je ve světě. Bude-li kdo milovat svět, není v něm lásky Otcovy, protože všechno, co jest ve světě, je žádost těla a žádost očí a marnivost světa, která není od Otce, ale ze žádosti světa. A svět pomine, i žádost jeho; kdo však bude činiti vůli Boží, zůstane na věky, jako i Bůh zůstává na věky."³ Kteří chceme zůstat na věky, musíme činit vůli Boha, který je věčný.

15 Vůle pak Boží jest ta, kterou Kristus i konal i učil:¹ pokora v jednání, stálost ve víře, cudnost ve slovech, v činech spravedlnost, ve skutcích milosrdenství, v mravech ukázněnost. Neznat způsobiti křivdu a způsobenou umět snášeti. S bratřími udržovat mír. Boha si oblíbit celým srdcem; milovat na něm, že jest Otcem, bát se ho, že jest Bohem. Nedat zhola ničemu přednost před Kristem, vždyť ani on nedal ničemu přednost před námi. K jeho lásce neodlučitelně lnout, při jeho kříži statečně a s důvěrou stát, kdykoli je boj o jeho jméno a čest. V řeči ukázat odhodlanost, jíž činíme vyznání,² při výslechu důvěru,³ jíž se utká- váme, ve smrti trpělivost, jíž jsme korunováni. Tím

*Boží vůle pak
je ta, kterou
Kristus i konal
i učil*

*Modlíme se,
aby se Boží
vůle stala
v nebi i na
zemi, to jest
v duši i v těle*

ukazujeme, že chceme být spoludědici Kristovými, tak plníme Boží příkaz, tak plníme vůli Otcovu.

16 Prosimé pak, aby se vůle Boží stala v nebi i na zemi, což obojí náleží k dovršení naší bezpečnosti a spásy. Poněvadž totiž máme tělo ze země a ducha s nebe, jsme sami zemí a nebem a modlíme se, aby v obojím, to jest i v těle i v duchu se stala vůle Boží. Trvá totiž mezi tělem a duchem zápolení a vzájemně proti sobě rozdvojeným nastává každodenní boj, abychom nečinili, co chceme,¹ ježto duch hledá věci nebeské a božské, tělo žádá věci pozemské a světské. A proto naléhavě prosíme, aby mezi těmito dvěma nastala Božím přispěním a pomocí svornost, aby tím, že se i v duchu i v těle děje vůle Boží, byla zachována duše, jež byla skrze něho znovu zrozena.

Otevřeně a jasně to svým hlasem prohlašuje apoštol Pavel: „Tělo,” praví, „žádá proti duchu a duch proti tělu. Ti totiž bojí vzájemně proti sobě, abyste nekonali to, co chcete. Zjevný pak jsou skutky těla, jež jsou cizoložství, smilství, nečistoty, sprostoty, modloslužba, travičství, úkladné vraždy, nepřátelství, sváry, řevnivosti, prchlivosti, drzosti, třenice, různice, roztržky, závisti, opilství, obžerství a věci jim podobné. O tom vám předpovídám, jak jsem již předpověděl, že kdo takové věci dělají, královstvím Božím vládnouti nebudou. Plo-

dem však ducha je láska, radost, pokoj, velkodušnost, dobrota, věrnost, tichost, zdrženlivost, čistota."²

A proto každodenními, ano neustálými modlitbami prosíme za to, aby se vzhledem k nám děla vůle Boží i v nebi i na zemi; neboť to je vůle Boží, aby věci pozemské ustoupily nebeským a nabyly vrchu věci duchovní, božské.

17 Může to i tak být chápáno, nejmilejší bratři: *Jiný výklad téže prosby*
Poněvadž Pán rozkazuje a poroučí milovat též nepřátele a modlit se i za ty, kteří nás pronásledují,¹ abychom prosili i za ony, kteří jsou dosud zemí a ještě nezačali být nebeskými, aby se i na nich vyplnila vůle Boží, kterou Kristus dokonal zachráněním a obnovením člověka. Poněvadž totiž učedníci jsou od něho nazýváni již ne zemí, nýbrž solí země,² a Apoštol hlásá, že první člověk je z bláta země, druhý však s nebe,³ po zásluze i my, kteří máme být podobni Bohu Otci, jenž dává svému slunci vycházeti na dobré i zlé a sesílá déšť na spravedlivé i nespravedlivé, tak se podle poučení Kristova modlíme a prosíme, že žádáme za spásu všech; aby jako se stala skrze naši víru Boží vůle v nebi, to jest v nás, abychom byli s nebe, – tak se stala Boží vůle i na zemi, to jest v oněch nevěřících, aby začali být nebeskými zrozením z vody a Ducha, kteří jsou dosud prvním zrozením pozemští.

*Prosíme, aby
náš chléb, to
jest Kristus,
nám byl
dáván
každodenně,
abychom se
nevzdálili
z jeho
posvěcení
a těla*

18 Dále v modlitbě prosíme a říkáme: *Chléb náš
vezdejší dej nám dnes.* Tomu se může rozumět ve
smyslu duchovním i běžném, poněvadž též obojí
smysl božským užitkem přispívá ke spáse. Neboť
chlebem života je Kristus;¹ a tento chléb je nikoli
všech, nýbrž je náš. A jako říkáme: Otče náš, ježto
je Otcem těch, kteří chápou a věří, tak jej na-
zýváme i svým chlebem, poněvadž Kristus je chle-
bem těch, kteří okoušejí jeho těla.

Prosíme pak, aby tento chléb nám byl dáván kaž-
dodenně, abychom jsouce v Kristu a denně při-
jímajíce Eucharistii za pokrm spásy neodloučili
se od Kristova těla² tím, že bychom byli vzdalo-
váni od nebeského chleba, byvše vyloučeni pro
nějaké závažnější provinění z církevního společen-
ství, jak On sám hlásá a připomíná: „Já jsem chléb
života, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z
mého chleba, bude žít na věky. Chléb pak, který
já dám, jest mé tělo, (které dám) za život světa.“³
Když tedy praví, že bude žít na věky, bude-li kdo
jísti z jeho chleba, pak jako je zřejmo, že budou
žít ti, kteří okoušejí jeho těla a přijímají Eucha-
ristii podle práva společenství, tak naopak jest se
obávat a modlit, aby nezůstal daleko od spásy ten,
kdo byv vyobcován, nemá přístupu ke Kristovu
tělu. On sám přece hrozí a praví: „Nebudete-li
jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete

míti v sobě života."⁴ A proto prosíme, aby nám byl každodenně dáván náš chléb, to jest Kristus, abychom, kteří v Kristu zůstáváme a žijeme, nevzdálili se z jeho posvěcení a těla.

19 Může však tomu býti rozuměno i tak, abychom, kteří jsme se odřekli světa a vírou v duchovní milost odvrhli jeho bohatství a lesk, žádali si toliko pokrmu a životních potřeb, poněvadž Pán poučuje a praví: „Kdo se neodříká všeho, co má, nemůže býti mým učedníkem."¹ Kdo tedy začal být Kristovým učedníkem, odřikaje se všeho podle výroku svého Učitele, má prosit jen o denní pokrm a neprotahovat prosebná přání do daleké budoucnosti, poněvadž opět přikazuje a praví Pán: „Nemyslete na zítřek, neboť zítřek bude mysleti sám na sebe. Dostí má den na své lopotě."²

Podle práva si tedy žádá pokrmu na dnešek Kristův učedník, který má zakázáno pečovati o zítřek. Vždyť si i odporuje a nesouhlasí, abychom hledali dlouho na světě žít, poněvadž si přejeme, aby rychle přišlo Boží království. Tak napomíná i blažený Apoštol, utvářeje a obrňuje sílu naší naděje a víry: „Ničeho," praví, „jsme nepřinesli na tento svět, avšak ani nemůžeme odnésti. Majíce tedy živobytí a oděv, budme spokojeni s tím. Kdo však chtějí bohatnout, upadají v pokušení a v osidlo (dáblovo) a v mnoho žádostí nerozumných a škod-

*Máme prosit
o pokrm denní
a nemáme
protahovat
prosebná přání
do daleké
budoucnosti*

livých, jež vrhají lidi ve zkázu a záhuby. Kořenem totiž všeho zla je chtivost, po níž někteří bažíce zbloudili od víry a způsobili si mnoho bolestí.”⁸

*Kristus učí,
že je nutno
bohatstvím
nejen pohrdat,
nýbrž že je
i nebezpečné*

20 Učí, že je nutno bohatstvím nejen pohrdat, nýbrž že je i nebezpečné; tam že je kořen půvabných zel, jež skrytou šalbou oklamávají zaslepenou lidskou mysl. Proto také Bůh kárá pošetilého boháče, myslícího na světskou zámožnost a chvástajícího se štědrou a přehojnou úrodou. Práví: „Pošetilče, této noci bude vyžádána tvoje duše. Či tedy bude, co jsi připravil?”¹ Radoval se z úrody pošetilý, maje ještě té noci zemřít, a koho již opouštělo žití, přemýšlel o hojnosti živobytí. Naopak však učí Pán, že dokonalým a hotovým se stává ten, kdo prodav všechno své a rozdav to ve prospěch chudých, ukládá si poklad v nebi.² Říká, že ten ho může následovat a napodobovat slávu utrpení Páně, kdo jsa volný a přepásán,³ nedá se strhnout žádnými nástrahami majetku, ale nespoutaný a svobodný sám také následuje své statky napřed k Bohu vyslané. K čemuž aby se mohl každý z nás připravit, tak ať se učí modlit a ze zákona modlitby poznat, jakým má být.

*Nic nebude chy-
bět tomu, kdo
má Boha, ne-
bude-li on sám
chybět Bohu*

21 Spravedlivému zajisté nemůže chybět každodenní pokrm, poněvadž je psáno: „Nezabije Hospodin hladem duši spravedlivou.”¹ A opět: „Býval jsem mlád a dožil jsem se vysokého stáří. A nevi-

děl jsem, aby byl opuštěn spravedlivý, ani aby jeho potomstvo chodilo žebrot.³ Znovu Pán slibuje a praví: „Neuvažujte, říkajíce: Co budeme jísti? aneb: Co budeme pít? aneb: Čím se budeme odívat? Po tom se shánějí pohané. Ví zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hledejte nejprve království Božího a jeho spravedlnosti a toto všechno vám bude přidáno.“⁴ Slibuje, že hledajícím království a Boží spravedlnost bude všechno přidáno. Vždyť náleží-li Bohu všechno, nic nebude chybět tomu, kdo má Boha, jestliže on sám nebude chybět Bohu.

Tak Danielovi, který byl zavřen z králova rozkazu ve lví jámě, je božským přičiněním obstarána snídaně; i živí se muž Boží mezi vyhladovělými šelmami, jež mu neubližují.⁴ Tak je sycen Eliáš na útěku a v pronásledování je krmen na poušti, kde mu slouží krkavci a ptáci mu přinášejí výživu.⁵ A hle, ó prokletá krutosti lidské zloby! Šelmy neubližují, ptáci nosí pokrm, a lidé si strojí úklady a zle řádí!

22 Potom odprošujeme i za své hříchy, říkajíce: *A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme svým vinníkům.* Po posile chleba prosí se též o odpuštění provinění, aby kdo je od Boha živen, v Bohu také žil, a aby se staral netoliko o přítomný a časný život, nýbrž i o věčný, k němuž se může dojít,

Po posile chleba se prosí též o odpuštění provinění, aby se sobě někdo nelíbil jako nevinný

jsou-li prominuty hříchy. Pán je nazývá dluhy, jak praví ve svém evangeliu: „Odpustil jsem ti všecken dluh, že jsi mě prosil.“¹

Jak přesvědčivě však, jak prozíravě a spasitelně je nám připomínáno, že jsme hříšníci, ježto jsme nuceni prosit za hříchy! Proto žádáme-li od Boha prominutí, nechť se duše rozpomene na své svědomí! Aby se sobě někdo nelsbil jako nevinný a vychloubáním hůře nezahynul, je napomínán a poučován, že hřeší denně, když dostává rozkaz, aby se denně modlil za odpuštění hříchů.

Tak ostatně i Jan ve svém listě napomíná a praví: „Řekneme-li, že hříchu nemáme, klameme sami sebe a není v nás pravdy. Jestliže však vyznáme své hříchy, věrný a spravedlivý jest Pán, aby nám hříchy odpustil.“² Ve svém listě zahrnul obojí: i to, že máme za hříchy prosit, i to, že dosáhneme odpuštění, když o ně žádáme. Proto také řekl, že je Pán věrný, aby prominul hříchy, ježto zachovává věrnost svého slibu. Vždyť ten, který nás naučil prosit za odpuštění vin a hříchů, slíbil, že bude též následovat otcovské milosrdenství a odpuštění.

*Zákon, podle
něbož se nám
odpouštějí
hříchy*

23 Také přímo připojil a přidal zákon, poutaje nás podmínkou a závazkem, abychom prosili za odpuštění svých dluhů v té míře, v jaké i my sami odpouštíme svým dlužníkům. Vězme tedy, že nemůže být dosaženo odpuštění hříchů, neučiníme-li

těž my sami stejně vůči svým dlužníkům. Pročež i na jiném místě praví: „Jakou měrou budete měřiti, takovou bude naměřeno vám.“¹ A služebník, kterému byl od pána odpuštěn celý dluh a který přesto sám nechtěl odpustit svému spoluslužebníkovi, je znovu svázán do žaláře.² Že nechtěl prominout svému spoluslužebníkovi, ztratil, co mu bylo předtím od pána prominuto.

Což ještě silněji ve svých přikázáních vyhlašuje Kristus s větší mocí svého úřadu. „Když vstáváte k modlitbě,“ praví, „odpouštějte, máte-li co proti komu, aby i Otec váš, jenž je v nebesích, odpustil vaše hříchy vám. Neodpustíte-li však vy, ani Otec váš, jenž je v nebesích, neodpustí vám vaše hříchy.“³

Výmluva ti nezbyvá žádná v den soudu, kdy budeš souzen podle vlastního rozsudku, a co jsi učinil, to si také sám vytrpíš. Bůh totiž přikazuje, abychom byli v jeho domě pokojní a svorní a jednomyslní. Přeje si, abychom jsouce znovu zrozeni zůstali takovými, jakými nás učinil druhým zrozením; abychom, kteří jsme začali být syny Božími, v Božím pokoji setrvali, a kteří máme jednoho Ducha, abychom měli i jednu duši a smýšlení. Tak Bůh nepřijímá oběť znesvářeného a poroučí, aby se vrátil od oltáře a dříve se smířil s bratrem,⁴ aby pokojnými prosbami mohl být usmířen

i Bůh. Větší obětí je Bohu pokoj mezi námi a bratrská svornost a lid sjednocený z jednoty Otce i Syna i Ducha svatého.

*Bohu je milá
jedině
modlitba
pokojných*

24 Nehleděl totiž Bůh při obětech, jež první přinesli Abel a Kain, na jejich dary, nýbrž na srdce, takže se líbil v daru ten, který se líbil v srdci. Abel, pokojný a spravedlivý,¹ tím že nevinně Bohu obětoval, poučil i ostatní, když přinášejí k oltáři dar, aby podobně přicházeli s Boží bázní, s bezelstným srdcem, se zákonem spravedlnosti, s pokojem svornosti. Po zásluze onen, když byl při oběti Boží takový, sám se stal později obětí Bohu, aby vykazuje se první mučednictvím, zahájil slávou své krve utrpení Páně, on, který již měl i spravedlnost Pánovu i pokoj. Takoví jsou na konec od Pána korunováni, takoví budou v den soudu s Pánem soudit.

Naopak nesvorný a svárlivý, který nežije s bratry v pokoji, podle dosvědčení blaženého Apoštola² a Písma svatého, i jestliže by byl zabit pro jméno Kristovo, nebude moci uniknout zločinu bratrského rozbroje, poněvadž nemůže být s Kristem, kdo chtěl raději být následovníkem Jidáše než Krista. Jest zajisté psáno: „Kdo nenávidí svého bratra, jest vražedník. A vražedník do království nebeského nepřejde a s Bohem žítí nebude.“³ Jaké je to provinění, které ani křtem krve nemůže být smyt! Jaký

je to zločin, který ani mučednictvím nemůže být odčiněn!

25 Na to také nezbytně poukazuje Pán, abychom v modlitbě říkali: *A neved' nás v pokušení.* V kteréžto části se ukazuje, že nemůže proti nám protivník ničeho, nedovolí-li napřed Bůh, aby se obracela všechna naše bázeň a zbožnost a pozornost k Bohu, když, co se týče našich pokušení, nesmí zloduch ničeho, není-li mu dáno dovolení odtud. Dokazuje to božské Písmo, jež praví: „Přitřhl Nabuchodonosor, král Babylonie, k Jerusalemu. I dobýval jej, a dal jej Hospodin v jeho ruku.“¹ Je pak dávána zloduchu na nás moc pro naše hříchy, jakozž je psáno: „Kdo vydal na pospas Jakoba a Izraele těm, kteří jej hubí? Zdali ne Bůh, proti němuž hřešili a nechtěli chodit po jeho cestách a poslouchat jeho zákona? I přivedl na ně svůj rozhořčený hněv.“² A rovněž když hřešil Šalomoun a vzdaloval se od přikázání a cest Hospodinových, bylo napsáno: „I vzbudil Hospodin Šalomounovi pokušitele.“³

26 Moc pak proti nám je dávána dvojím způsobem: buď za trest, když hřešíme, buď ke slávě, když jsme zkoušeni. To se stalo Jobovi, jak víme ze zjevení a slov Božích: „Hle, vše, cokoli má, dávám do rukou tvých; avšak dej pozor, aby jeho samého ses nedotkl.“⁴ A Pán ve svém evangeliu mlu-

*Protivník
proti nám
nemůže ničeho,
nedovolí-li
napřed Bůh*

*Proti nám je
mu pak dávána
moc buď za trest
nebo ke slávě.
Touto prosbou
je nám zároveň
připomínána
naše bezmocnost*

ví v době utrpení: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno s hůry.“³

Když pak žádáme, abychom nevešli v pokušení, je nám připomínána naše slabost a bezmocnost tím, že takto prosíme; aby se nikdo zpupně nevynášel, aby si nikdo nic pyšně a domýšlivě nepřisvojoval, aby nikdo nepokládal slávu vyznání nebo utrpení³ za svou, poněvadž řekl Pán, uče pokoře: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch je zajisté ochotný, tělo však slabé.“⁴ Aby tím, že předchází pokorné a ponížené přiznání a vše je dáváno Bohu, bylo poskytnuto z jeho laskavosti, začkoli se snažně prosí s Boží bázní a ctí.

*Poslední
prosba směřuje
proti všemu, co
proti nám stojí
naš nepřítel*

27 Po tomto všem přichází při dovršení modlitby závěr, stručně a krátce obsahující všechny naše žádosti a prosby. Na konci totiž přidáváme: *Ale zbav nás od zlého*, zahrnující tím všechny nepříznivé vlivy, jež nepřítel proti nám stojí na tomto světě. Před nimi může být spolehlivá a bezpečná ochrana, jestliže nás jich zbaví Bůh, jestliže prosícím a vroucně žádajícími poskytne svou pomoc. Když pak říkáme: *Zbav nás od zlého*, nezbývá již ničeho, co by ještě nadto mělo být žádáno, ježto jsme již jednou prosili za Boží ochranu proti zlému. Když jsme jí dosáhli, stojíme klidni a zabezpečeni proti všemu, co chystají ďábel a svět. Jaký může mít totiž strach před světem ten, který má na světě za ochránce Boha?

28 Co divného, nejmilejší bratři, je-li modlitba taková, jaké naučil Bůh, který svým učitelským úřadem veškerou naši prosbu zkrátil spásonosnou řečí? To již dávno předtím bylo předpověděno skrze proroka Izajáše, když plný Ducha svatého mluvil o Boží velebnosti a dobrotě: „Slovo dokonané,” praví, „a ukrácené ve spravedlnosti, poněvadž řeč zkrácenou Bůh učiní na celém okrsku zemském.”¹ Poněvadž totiž Boží Slovo, náš Pán Ježíš Kristus přišel pro všechny a shromažďuje zároveň učené i neučené, všemu pohlaví i věku uložil vznešený a krátký souhrn, aby se v nebeské nauce paměť učedníků nenamáhala, nýbrž rychle se naučila, co je k pouhé víře nezbytné.

Tak když učil, co je život věčný, shrnul tajemství života velikou a božskou stručností a pravil: „Toto jest pak život věčný, aby poznali Tebe, jediného a pravého Boha, a (toho), jehož jsi poslal, Ježíše Krista.”² Rovněž když ze zákona a z proroků vybíral přední a větší přikázání: „Slyš,” pravil, „Izraeli! Hospodin, Bůh tvůj, Bůh jediný jest. A milovati budeš Pána, Boha svého, z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své. To jest první přikázání. A druhé jest jemu podobné: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. V těch dvou přikázáních záleží celý zákon i proroci.”³ A opět: „Všecko dobré, co chcete, aby činili

*Veškerou naši
prosbu Bůh
zkrátil
spásonosnou
řečí*

lidé vám, i vy tak číňte jim; neboť to jest zákon i proroci."⁴

*Netoliko
slovy, nýbrž
i skutky nás
naučil Pán
se modlit*

29 Netoliko slovy, nýbrž i skutky nás naučil Pán se modlit, když se sám často modlil a pronášel prosby, a když svědectvím svého příkladu ukazoval, co my máme konat, jakož jest psáno: „On se však uchýloval na pustiny a modlil se."¹ A opět: „Vyšel na horu se pomodlit a trval přes noc na modlitbě k Bohu."² Jestliže se modlil On, jenž byl bez hříchu, čím spíše se mají modlit hříšníci! A jestliže On po celou noc bez ustání bděl a nepřetržitými prosbami se modlil, čím spíše my máme v často konané modlitbě probdít noci!

*Modlil se pak
ne za sebe,
nýbrž za nás*

30 Modlil se pak Pán a prosil nikoli za sebe - proč by totiž prosil za sebe Nevinný - nýbrž za naše provinění, jak též sám prohlašuje, když mluví k Petrovi: „Hle, satan si vyžádal, aby vás třbil jako pšenici. Ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá."¹ A později prosí Otce za všechny a praví: „Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze jejich slovo uvěří ve mne, aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás jedno."² Veliká to Pánova dobrota a zároveň i láska ve věci naší spásy, že nespokojiv se, že nás vykoupil svou krví, ještě nadto za nás i prosil! Vizte pak, jaké bylo přání prosícího: abychom jako jsou jedno Otec a Syn,

tak i my zůstali v oné jednotě. Aby z toho mohlo být také poznáno, jak se velice proviňuje, kdo trhá jednotu a pokoj, když i za to prosil Pán, chtěje totiž, aby jeho lid byl tak spasen a žil v míru, poněvadž věděl, že nesvár nevstoupí do království Božího.

31 Když pak stojíme a se modlíme, nejmilejší bratři, máme bdít a celým srdcem se oddat prosbám. Ať se vzdálí všechno tělesné a světské smýšlení, a tehdy duch ať nemyslí na nic, leč jen na to, zač prosí. Proto i kněz před modlitbou,¹ když předslal předmluvu,² připravuje mysl bratří zvoláním: Vzhůru srdce! aby zatím co lid odpovídá: Máme je u Pána! bylo mu připomenuto, že nemá mít na mysli nic jiného, než Pána. Nechtě se uzavře před protivníkem hrudí a je přístupná jedinému Bohu, a ať v době modlitby nedovolí, aby měl přístup Boží nepřítel. Často se totiž vtírá a vkrádá, a jemně nás oklamáváje odvádí naše prosby od Boha, abychom něco jiného měli v srdci, něco jiného v hlase, zatím co se má modlit k Pánu s upřímným úmyslem ne zvuk hlasu, nýbrž duch a cit.

Jaká je to však lenost, nechat se odcizit a uchvátit nevhodnými a světskými myšlenkami, když se doprošuješ Pána, jako by bylo něco jiného, nač bys měl více myslet, než na to, o čem mluvíš s Bo-

*Máme se
modlit duchem
bdělým
a pozorným*

hem! Jak žádáš, abys byl od Boha vyslyšen, když neslyšíš sám sebe? Můžeš chtít, aby byl Bůh pamětliv tebe, kdykoli prosíš, když ty sám nejsi pamětliv sebe? To znamená nebýt úplně na stráži před nepřítelem. To znamená, když se modlíš k Bohu, urážet nedbalostí v modlitbě Boží velebnost. To znamená bdít očima a srdcem spát, ačkoli křesťan i když spí očima, má bdít srdcem, jak je psáno o osobě Církve, mluvící v Písni písní: „Já spím a srdce mé bdí.“³ Proto starostlivě a obezřele napomíná Apoštol a praví: „Trvejte na modlitbě a bděte v ní,“⁴ uče totiž a ukazuje, že ti mohou dosáhnout od Boha, čeho na něm žádají, jež vidí Bůh bdít na modlitbě.

*Žádost je
neúčinná,
kdykoli prosí
Boha planá
modlitba*

32 Ti pak, kteří se modlí, ať nepřicházejí k Bohu s neplodnými a nahými prosbami. Žádost je neúčinná, kdykoli prosí Boha planá modlitba. Poněvadž totiž každý strom, jenž nepřináší ovoce, bude vyřazen a uvržen na oheň,¹ stejně i řeč, nepřinášející plody, nemůže získat Boha, protože není zúrodněna žádným (dobrým) úkonem. A proto božské Písmo poučuje a praví: „Dobrá je modlitba s postem a s almužnou.“² Neboť ten, který v den soudný udělí odměnu za skutky a almužny, také dnes vlídně slyší toho, kdo přichází k modlitbě s činem. Tak třeba setník Kornelius, když se modlil, zasloužil si být vyslyšen. Dával totiž lidu mnoho

almužen a vždy se modlil k Bohu. Když se okolo deváté hodiny modlil, postavil se vedle něho anděl, jenž vydal svědectví o jeho díle a pravil: „Kornelie, tvoje modlitby a almužny vstoupily na paměť před Bohem.“³

33 Rychle vystupují k Bohu ty modlitby, jež před Boha kladou zásluhy našeho díla. Tak i anděl Rafael byl svědkem Tobiášovi, který se vždy modlil a vždy konal dobro, pravě: „Skutky Boží zjevovat a velebit je čestné. Neboť když ses modlil, ty i Sára, já jsem přednášel památku vaší modlitby před zraky jasnosti Boží. A když jsi prostínce pochovával mrtvé a že jsi neváhal vstávat a opouštět své jídlo, ale odešel jsi a pohřbil jsi mrtvého, byl jsem poslán tebe zkoušet. A rovněž mě poslal Bůh uzdravit tebe a Sáru, tvou snachu. Já jsem totiž Rafael, jeden ze sedmi spravedlivých andělů, kteří stojíme a zdržujeme se před jasností Boží.“⁴

Rovněž skrze Izajáše Pán napomíná a učí, dovolává se podobných věcí: „Rozvaž,“ praví, „všeliký svazek nespravedlnosti, zanechej rdoušení bezohlednými zisky. Propuť utiskované na odpočinek a zruš každou nespravedlivou smlouvu. Lámej svůj chléb tomu, kdo lační, a nuzné bez přístřeší uváděj do svého domu. Uvidíš-li nahého, dej mu oděv, a nepohrdej domácími svého národa. Tehdy

*Rychle
vystupují
k Bohu ty
modlitby, jež
doporučují
dobré skutky*

jako zora vyrazí tvé světlo a rychle se ukáží tvoje roucha. A půjde před tebou spravedlnost a jasnost Boží tě obklíčí. Tehdy budeš volat a Bůh tě vyslyší; a zatím co ještě budeš mluvit, řekne: Ejhle, tu jsem. **V** Znovu slibuje, že bude po boku, a praví, že vyslyší a ochrání ty, kteří odstraní ze srdce svazky nespravedlnosti dávají podle jeho nařízení almužny domácím Božím. Tím, že poslušně konají, co Bůh přikazuje, aby se stalo, též oni si zasluhují být od Boha vyslyšeni.

Když blažený apoštol Pavel v dotírající tísní dostal od bratří podporu, řekl, že dobré skutky, které se dějí, jsou obětmi Božími. „Jsem nasycen,“ praví, „přijímaje od Epafrodita to, co bylo od vás posláno, vůni to líbeznou, oběť příjemnou a milou Bohu.“² Neboť když má někdo smilování s chudým, Bohu půjčuje na úrok, a kdo uděluje nejmenším, Bohu dává, duchovně Bohu obětuje líbeznou vůni.

*Určité hodiny
k modlitbě
byly
zachováány
již před čas*

34 Nalézáme pak, že ve slavení modliteb zachovávali tři jinoši, ve víře silní a v zajetí vítězní, s Danielem hodinu třetí, šestou, devátou,¹ totiž tajemství Trojice, jež se měla zjevit v nejposlednějších časech. Neboť i první hodina, blíže se k třetí, ukazuje dovršený počet trojice. A rovněž čtvrtá, postupujíc k šesté, označuje druhou trojici. A když je od sedmé doplněna devátá, po třikrát

třech hodinách se opět počítá dokonalá trojice. Kteréžto hodinové vzdálenosti, jež ctitelé Boží duchovně vymezili již před časy, zachovávali ve stanovených a k modlitbě určených dobách.

A později se objasnilo, že tajemstvími bylo kdysi to, co si tak dlouho přáli spravedliví. Neboť v hodinu třetí sestoupil na učedníky Duch svatý,² který naplnil milost zaslíbení Páně. Rovněž Petr, jenž o hodině šesté³ vystoupil na vrchní střechu, byl poučen znamením a zároveň hlasem poučujícího Boha, aby všechny připustil k milosti spásy, poněvadž dříve pochyboval o očistění pohanů. A Pán, v hodinu šestou ukřižovaný, smyl okolo deváté⁴ naše hříchy svou krví, a aby nás mohl vykoupit a obživit, dokonal tehdy své vítězství utrpením.

35 Avšak nám, nejmilejší bratři, kromě hodin, zachovávaných za starých dob, vzrostly nyní i doby i tajemství modlitby. Neboť i ráno se máme modlit, aby jitřní modlitbou bylo oslaveno zmrtvýchvstání Páně. To kdysi naznačoval v Žalmech Duch svatý pravě: „Králi můj a Bože můj! Poněvadž se k tobě budu modlit, Pane, ráno vyslyšíš hlas můj. Zrána k tobě přistoupím a o tobě budu uvažovati.“¹ A opět mluví Pán skrze proroka: „Brzy ráno budou přede mnou bdít řikající: Pojďme a vraťme se k Pánu, Bohu našemu.“²

Rovněž když zapadá slunce a končí den, opět je

*Nyní vzrostly
i doby
i tajemství
modlitby*

nutno se modlit. Poněvadž totiž Kristus je pravým sluncem a pravým dnem, zatím co ustupuje slunce a den světa, tu když se modlíme a žádáme, aby znovu na nás přišlo světlo, prosíme za Kristův příchod, jenž má dát milost světla věčného.

Že byl pak Kristus nazván dnem, potvrzuje v Žalmech Duch svatý. „Kámen,” praví, „který zavrhli stavitelé, ten se stal kamenem úhelným. Od Pána byl tento učiněn a jest podivuhodný v našich očích. Tento jest Den, který učinil Pán; choďme a radujme se v něm.”³ Rovněž, že byl nazván sluncem, svědčí prorok Malachiáš. Praví: „Vám však, kteří se bojíte jména Páně, zjeví se Slunce pravedlosti a lék bude míti ve svých křídlech.”⁴ Jestliže ve svatých Písmech pravým sluncem a pravým dnem je Kristus, křesťané nevyjímají žádné hodiny, aby se tak Bohu často, ba stále klaněli. Proto my, kteří jsme v Kristu, to jest v slunci a v pravém dni, prodlévejme po celý den v prosbách a modleme se. Když pak podle zákonitého běhu světa vzájemným střídáním nastoupí vrátivší se noc, prosící nemohou mít žádné škody z nočních temnot, poněvadž pro syny světla i v noci je den. Kdy je totiž beze světla ten, který má Světlo v srdci? Nebo kdy nemá slunce a dne ten, jemuž je sluncem a dnem Kristus?

36 My, kteří jsme vždy v Kristu, to jest ve Svět-
le, ani v noci neupouštějme od modlitby. Tak
Anna, vdova, setrvala ve službě Boží bez pře-
rušení, prosíc a neustále bdíc, jakož je psáno v
evangelii: „Neodcházela,” praví, „z chrámu, slou-
žíc ve dne a v noci posty a modlitbami.”¹ Toho
kéž si všimnou jak pohané, kteří nejsou ještě osvíceni,² tak židé, kteří opustili Světlo a zůstali ve
tmách! My, nejmilejší bratři, kteří zůstáváme vždy
ve světle Pána, kteří pamatujeme a víme, čím jsme
začali být, přijavše milost, mějme noc za den. Věř-
me, že vždy chodíme ve Světle. Nedejme si překá-
žet temnotami, jimž jsme unikli. Ať neutrpí žád-
ných škod noční hodiny proseb! Kéž jsou modlit-
by bez lenivých a malátných ztrát!

Boží laskavostí duchovně znovu stvoření a zroze-
ni napodobujeme to, čím budeme! My, kteří v krá-
lovství budeme mít jedině den bez příchodu noci,
tak bděme v noci jako za světla! My, kteří se bu-
deme vždy modlit a díky Bohu vzdávat, nepře-
staňme také zde se modlit a vzdávat díky!

*Máme se
modlit ve dne
v noci*

POZNÁMKY

Svatý Cyprián (209/210-258), bývalý pohanský učitel řečnictví, potom primas v africkém městě Kartagu, napsal toto skvělé dílo kolem r. 251/2, nedlouho před svou mučednickou smrtí. Pozdější svatí Otcové, hlavně svatý Augustin, se s oblibou vraceli k Cypriánovu výkladu Kristovy modlitby v boji proti současným bludům. Je důležitým svědectvím, jak třetí křesťanské století smýšlelo o Kristově božství, a zvláště o milosti a hříchu. Svátý Hilarius si tak vážil této knížčky, že ve Výkladu na evangelium sv. Matouše (5,1) napsal: „Od nutnosti vykládat tajemství této modlitby nás vysvobodil Cyprián, muž svaté paměti.“

Kniha nedá každému užitek. Nestačí ji přečíst jednou. Čtenáři, kteří z ní chtějí načerpat duchovní prohloubení, kteří touží hlouběji proniknout do ducha Kristovy modlitby, ať si vezmou k srdci silnou výzvu jiného velkého Afričana, svatého Augustina. Je dána v čelo knihy.

Překlad byl pořízen podle vydání H. Hurtra SJ, *Sanctorum Patrum opusculi selecta II*, Innsbruck 1868.

ÚVOD - ¹ O milosti a svobodné vůli 13, 26

TEXT - ¹ srv. Lk 1 70

2 - ¹ srv. Jan 4 20; ² srv. Jan 14 6; ³ Mr 7 8

3 - ¹ srv. Ef 3 17; ² srv. 1 Jan 2 1; ³ srv. Jan 14 10

4 - ¹ srv. Mt 6 8; ² Jer 23 28; ³ Pŕís 15 3; ⁴ míněna mše sv.;

⁵ Mt 9 4; ⁶ Zj 2 28

5 - ¹ 1 Král 1 18; ² Ž 4 4; ³ Bar 6 8

6 - ¹ Lk 18 10-14

7 - ¹ Mt 6 9-13; latinské znění modlitby Páně, jak ji uvádí sv. Cyprián a jak se ji modlili ve 3. st. křesťané v Africe, se poněkud liší od latinského textu Vulgáty. V originále: Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra. Panem nostrum quo tidianum da nobis hodie. Et remitte nobis debita nostra sicut et nos remittimus debitoribus nostris. Et ne nos patiaris induci in tentationem, sed libera nos a malo. Amen. - Svátý Augustin svědčí, že ještě v jeho době se věřící modlí Otčenáš v tomto znění (O řeči Páně na bože 2, 9)

8 - ¹ Dan 3 81; ² Sk 1 18; ³ srv. Ž 132 1

9 - ¹ Jan 1 11; ² míněno zrození duše pro Boha a pro věčnost skrze milost při křtu sv.; ³ 5 Mojž 33 8; ⁴ srv. Mt 23 8; ⁵ Mt 8 28

10 - ¹ Jan 8 44; ² Is 1 9-4; ³ Jan 8 24-25

11 - ¹ srv. 1 Kor 3 18; ² srv. 1 Kor 15 48; ³ 1 Král 2 26; ⁴ 1 Kor 6 19

12 - ¹ 4 Mojž 20 26; ² 1 Kor 6 9-11; ³ srv. Jan 5 18

13 - ¹ Mt 25 34; ² srv. 1 Kor 15 23; ³ Mt 8 11-13

14 - ¹ Mt 26 28; ² Jan 6 23; ³ 1 Jan 2 15-17

15 - ¹ srv. Sk 1 1; ² totiž před pohanskými soudci, že jsme křesťané; ³ důvěru v Kristova slova: „Když pak vás uvedou do syna-

gogy a k vrchnostem a vládám, nestarejte se o to, jak neb čím byste se hájili, anebo co byste řekli; neboť Duch svatý naučí vás v tu hodinu, co byste měli říci." Lk 12 11-12

16 - ¹ srv. Řím 7 15; ² Gal 5 17, 19-20

17 - ¹ srv. Mt 5 45; ² srv. Mt 5 18; ³ srv. 1 Kor 15 47; ⁴ srv. Mt 5 45; ⁵ srv. Jan 3 8

18 - ¹ srv. Jan 6 25; ² na některé těžké hříchy (odpad od víry, vražda, cizoložství) bylo stanoveno veřejné pokání. Kající se po tuto dobu nesměli účastnit mše sv. věřících (po evangeliu odcházeli), a tedy ani eucharistické hostiny. Byli proto vystaveni nebezpečí, aby vůbec nevypadli z mystického Kristova těla, když takovou dobu byli zbaveni síly svátostného těla Kristova. Proto prosba, aby Bůh tak řídil život křesťanů, aby se mohli denně účastnit eucharistických hodů; ³ Jan 6 51-55; ⁴ Jan 6 56

19 - ¹ Lk 14 28; ² Mt 6 34; 1 Tim 6 7-10

20 - ¹ Lk 12 30; ² srv. Mt 19 21; ³ Dlouhá římská tunika při cestování a při práci překážela. Proto si ji podkasávali a zachycovali pásem kolem boků. Podobnou překážkou na cestě ke spáse bývá bohatství. Kdo věnoval své statky Bohu, zbavil se jednoho pramene pokušení. Srv. také Lk 12 35

21 - ¹ Přís 10 8; ² Ž 36 25; ³ Mt 6 31-33; ⁴ srv. Dan 14 23-25; ⁵ srv. 3 Král 17 9

22 - ¹ Mt 18 23; ² 1 Jan 1 9-10

23 - ¹ Mt 7 2; ² srv. Mt 18 34; ³ Mr 11 25-26; ⁴ srv. Mt 5 34

24 - ¹ srv. Žid 11 4; ² 1 Kor 13 8; ³ volně 1 Jan 3 18

25 - ¹ 4 Král 25 1; ² Is 42 24-25; ³ 3 Král 11 14; vlastně protivníka, krále Adada

26 - ¹ Job 1 12; ² Jan 19 11; ³ slova určená těm, kteří před římskými soudními úředníky vyznali, že ctí Krista a nějak pro to trpěli; ⁴ Mr 14 28

28 - ¹ Is 10 20-22. Ve skutečnosti mluví prorok o Božím trestu, který přijde na vyvolený národ; „Ustanovená zkáza přivede jako po vodeň (trestající) spravedlnost. Zkázu totiž ustanovenou Pán Bůh zástupů vykoná uprostřed celé země.“ ² Jan 17 8; ³ Mr 12 20-21; ⁴ Mt 7 12

29 - ¹ Lk 5 10; ² Lk 6 12

30 - ¹ Lk 22 21-22 ² Jan 17 20-21

31 - ¹ modlitbou mší mešní kánon; ² výraz *præfatio* se v liturgii udržel a značí děkovný chvalozpěv jako přípravu na to, co má ve mši sv. přijít, totiž proměna přinesených darů v Krista. Česky: předmluva, preface; ³ Píseň 5 2; ⁴ Kol 4 2

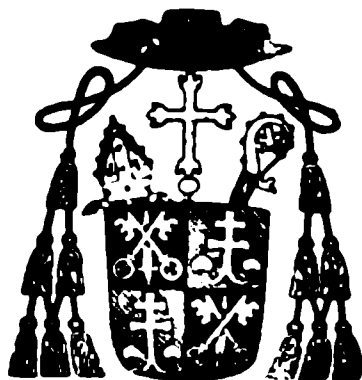
32 - ¹ srv. Mt 7 10; ² Tob 12 9; ³ Sk 10 4

33 - ¹ volně Tob 12 7, 12, 14-15; ² volně Is 58 9-10; ³ Filip 4 10

34 - ¹ srv. Dan 6 10; ² srv. Sk 2 15; ³ srv. Sk 10 9; ⁴ srv. Mt 27 45;

35 - ¹ volně Ž 5 2-3; ² volně Os 6 1; ³ Ž 117 22-24. Dnem se zde však rozumí skutečný den slavnosti; ⁴ Mal 4 2

36 - ¹ Lk 2 87; ² t. j. pokřtěni. Křest se nazýval v prvotních dobách také illuminatio, osvětlení, protože pokřtění obdrželi pro rozum nové světlo, plynoucí z božské ctnosti víry. Srv. Žid 6 4; 10 22

NIHIL OBSTAT

P. Clemens Minařík OFM, censor

IMPRIMI POTES

P. Clemens Minařík OFM, Minister Provincialis

Pragae die 26. Septembris 1945

NIHIL OBSTAT

Dr. Jos. Jančík, censor ex officio

IMPRIMATUR

Carolus, Episcopus

Brunae die 5. Januarii 1948

Svatý Cyprián: O modlitbě Páně. Z latiny přeložil P. T. Šťastný OFM. Obrázek na obálku a vignetu do titulu nakreslil Břetislav Štorm. Vydala Marie Rosa Junová v Tasově léta Páně 1948. Vytiskl Jan Mucha ve Velkém Meziříčí. Cena Kčs 45'-